

DVA NOVÉ GEOLOGICKÉ PROFILY ZÁPADNÝCH KARPÁT

(Tab. X, ruské a francúzske resumé)

Pokusy zostaviť geologické profily istej časti karpatského pohoria nechýbaly už od starších čias. Najznámejšie sú a najväčší význam v svojej dobe mali súborné profily V. Uhliga. V prvom z nich (1903) autor vyobrazil stavbu Západných Karpát bez tektonických príkrovov a v druhom (1907) prijal náhľad o jestvovaní množstva neobyčajne ďalekosiahajúcich príkrovov v Karpatoch.

V sprievodcovi k exkurziám Karpatskej geol. asociácie na Slovensku (Guide 1931) uverejnili rad profilov stredného Slovenska bez akýchkoľvek pokusov o interpretáciu zistenej stavby, a preto jeden z nás zostavil na základe týchto profilov a všetkých poznatkov, ktoré sme v príslušnej dobe mali (D. Andrusov 1937), interpretované profily cez strednú časť Západných Karpát, v ktorých sa snažil rekonštruovať stavbu do značných hĺbok. V tom istom období sa neskoršie urobil rad iných pokusov o stanovenie geol. profilov Západných Karpát (napr. L. Kober 1931, F. X. Schaffer 1941). Sú však zostavené v podstate na starých poznatkoch o stavbe Karpát a neberú zreteľ na nové výskumy.

Dva nové geologické profily, ktoré tu verejnosti predkladáme, sú vedené Karpatmi západnejšie od profilov už prv podaných D. Andrusovom (c. d.). Ich zostavenie umožnili rozsiahle mapovacie práce, ktoré autori podnikli v strednom Považí, Strážovskej hornatine a hornom Ponitří. Prvý profil vysvetľuje stavbu slovenských Karpát v oblasti bradlového pásma pri Papradne, v oblasti Súľovských vrchov, masívu Veľ. Lúky, Turčianskej kotliny, Veľ. Fatry do Starohorského pohoria. Druhý profil vedie cez bradlové pásmo pri Púchove, cez Strážovskú hornatinu, masív Malej Magury, Nitriansku kotlinu a pohorie Vtáčnika.

V niektorých pásmach v predmetnom území stavba javí značnú analogiu s pomermi na strednom Slovensku. V iných prípadoch javia sa však značné rozdiely. Bradlové pásmo ukazuje tu oveľa slabšie stlačenie než na Orave a v Pieninách. Zaberá oveľa širší priestor. Nájdeme v ňom veľa celkom miernych vrás; šupinovitá stavba

sa prejavuje intenzívne len v niektorých úsekoch. V obidvoch profiloch treba upozorniť na povahu subtatranských príkrovov. Ide tu o oblasť, kde subtatranské príkrovy ležia často viac-menej vodorovne a kde sú nahromadené nad sebou v značnej hrúbke. V prvom profile verrukáno na severnom svahu masívu Veľ. Lúky sa počítalo za normálny obal kryštalinika tohto masívu, naproti tomu verrukáno Starohorského pohoria sa počítalo za podklad (a to je dnes nesporné) križňanského príkrovu. Prezretím profilu nadobúdame dojem, že verrukáno Veľ. Lúky by mohlo mať rovnaké postavenie ako verrukáno Starohorského pohoria. Poznamenávame, že ani túto interpretáciu nevylučujeme, aj keď sme to v profile ináč vyznačili. V profile č. 2 pomer bradlového pásma k flyšovému pri Papradne nebol graficky rozriešený. Medzi magurským flyšom a paleogénom v nadloží bradiel a kriedy obalu je tu rozhodne dislokácia a fácie paleogénu sú do istej miery iné.

Ináč poznamenávame, že profily sú pomerne málo „interpretované“, t. j. v podstate sa zakladajú na profiloch fakticky zistených pri geologickom mapovaní. Miestami sú v nich predsa nakreslené dosť hlboké partie pohoria; toto sa umožnilo osnými eleváciami a depresiami na sebe ležiacich príkrovov.

Vyobrazením geologickej stavby Karpát v dvoch nových profiloch rozširuje sa oblasť našich všeobecných vedomostí o stavbe Karpát na územie medzi Vysokými Tatrami na východe a Strážovským pohorím na západe napoprieč Záp. Karpatmi. Žiaľ, do profilov nebolo možné zahrnúť oblasť flyšového pásma ani Spišsko-gemerského rudohoria, v ktorých sa teraz konajú rozsiahle geologické výskumy. Dúfame, že v kratšom čase sa podarí doplniť už skonštruované profily na oblasť takmer celých Západných Karpát.

10. I. 1950

*Geologický ústav Slov. vys. školy techn.,
Výskumné odd. Uhoľných baní na Slovensku,
n. p. a Geol.-paleont. ústav
Slov. univerzity, Bratislava-Handlová*

LITERATÚRA — ЛИТЕРАТУРА — BIBLIOGRAPHIE

- Andrusov D., 1938: Deux coupes géologiques à travers les Carpathes occidentales. Bull. Soc. géol. de France 5e sér., VII (1937), Paris.
Guide, 1931: Guide des excursions dans les Carpathes occidentales etc. 1931. Knihovna St. geol. úst. ČSR, 13 A, Praha.
Kober L., 1931: Das Alpine Europa und sein Rahmen, Berlin.

Schaffer F. X., 1941: Lehrbuch der Geologie III. Geologische Länderkunde, Wien.

Uhlig V., 1903: Bau und Bild der Karpathen, Leipzig—Wien.

Uhlig V., 1907: Über die Tektonik der Karpathen. Sitzungsber. Akad. Wiss. CXVI, Wien.

Д. АНДРУСОВ, В. ЧЕХОВИЧ, М. МАГЕЛЬ

ДВА НОВЫХ ГЕОЛОГИЧЕСКИХ РАЗРЕЗА ЗАПАДНЫХ КАРПАТ

(Таб. X.)

Резюме

К путеводителю экскурсий III-го съезда Карпатской геологической ассоциации (см. Guide... 1931 в списке литературы) было приложено несколько геологических разрезов Карпат центральной Словакии. Основываясь на них, Д. Андрусов составил в 1936 г. два сводных профиля Западных Карпат.

Два новых геологических разреза, которые мы представляем здесь, изображают строение Карпат западной Словакии. Первый начинается в клипповой зоне около сел. Папрадно (Papradno), пересекает горы Велькой Луки (Veľká Lúka) и Велькой Фатры (Veľká Fatra). Второй идет от клипповой зоны у г. Пухова (Púchov) через горы Стражова (Strážov), Малой Магуры (Malá Magura) и кончается в горах Втачника (Vtáčnik). Новые разрезы охватывают в общем те же тектонические зоны, что и прежние, но второй проведен дальше к югу в область неогеновых изверженных пород южной Словакии.

10. 1. 1950

Геологический кабинет Словацкой Высшей технической школы и Словацкого университета, Отделение геологической разведки Угольных копей, Братислава — Гандлова

Объяснение таблицы X.

Геологические разрезы западными Карпатами. Масштаб 1 : 50.000. Составили Д. Андрусов, В. Чехович и М. Магель. Нарисовал Ф. Белеш. 1 — кристаллические сланцы центральных массивов, 2 — кристаллические сланцы крижнянского покрова, 3 — гранитные массивы, 4 — жильные изверженные породы в гранитных массивах, 5 — верхний палеозой массива Малой Фатры, 6 — веррукано крижнянского покрова, 7 — мезозой субпиенинских покровов, 8 — мезозой пиенинских покровов, 9 — триасовые клиппы неопределенной принадлежности, 10 — триас татридной зоны, 11 — юра-неоком татридной зоны, 12 — триас крижнянского покрова, 13 — юра-неоком крижнянского покрова, 14 — альб крижнянского покрова, 15 — триас хочского покрова, 16 — юра-неоком хочского покрова, 17 — юра костелецкой фации, 18 — триас стражовского покрова,

19 — средний мел оболочки клипп, 20 — сенон оболочки клипп, 21 — палеоген, 22 — бурдигал-гельвет, 23 — нижний тортон, 24 — верхний тортон, 25 — андезитовые брекчии и туфы, 26 — риолит (липарит), 27 — юные базальты и андезиты, 28 — четвертичные отложения.

D. ANDRUSOV, V. ČECHOVIČ, M. MAHEL

DEUX NOUVELLES COUPES GÉOLOGIQUES A TRAVERS LES KARPATES OCCIDENTALES

(Pl. X.)

Résumé

Une série de coupes géologiques à travers les Karpates de la Slovaquie centrale a été publiée en 1931 dans le „Guide des excursions de la 3e réunion de l'Association pour l'avancement de la géologie des Carpathes“. Se basant sur ces coupes l'un de nous (D. A.) présenta en 1936 deux coupes géologiques schématiques à travers les Karpates de la même région et tenta une interprétation générale du bâti des Karpates occidentales. Les recherches faites depuis en Slovaquie occidentale nous permettent de donner ici deux coupes géologiques nouvelles. La première commence près du bord N de la zone des klippes aux environs de Papradno, passe par les montagnes de Súľov, le massif de la Veľká Lúka, la dépression du Turiec, le massif de la Grande Fatra et se termine dans les montagnes de Staré Hory. La deuxième coupe est menée depuis la zone des klippes des environs nord de Púchov par les montagnes du Strážov et de la Malá Magura, la vallée de la Nitra et les montagnes du Vtáčnik.

Les nouvelles coupes par lesquelles on cherche à interpréter la tectonique de cette partie des Karpates comprennent les mêmes éléments que précédemment — zone du flysch, zone des klippes, nappes subtatriques — en plus des formations volcaniques néogènes du Sud de la Slovaquie. Dans ses traits généraux la structure de cette région correspond à celle de la Slovaquie centrale. On remarque cependant quelques différences. La zone des klippes y est plus large et sa tectonique a un style moins bousculé. Les klippes à facies haut-tatrique prennent une grande importance. Dans les montagnes du Strážov les nappes subtatriques s'empilent les unes sur les autres au nombre de trois et chevauchent vers le N sur la zone des klippes.

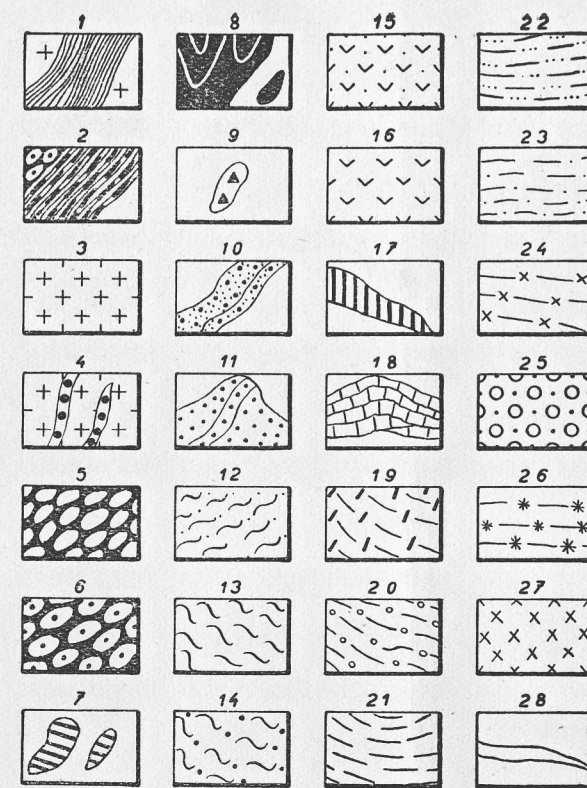
10. I. 1950

Institut géologique de l'Ecole slovaque des Hautes études techniques, Section de la recherche géologique des Mines de charbon et Laboratoire de géologie et de paléontologie de l'Université slovaque, Bratislava—Handlová

Explication de la planche X.

Coupes géologiques des Karpates occidentales dressées par D. Andrusov, V. Čechovič et M. Maheľ. Echelle 1 : 50.000. 1 — schistes cristallins des massifs centraux, 2 — schistes cristallins de la nappe de la Križna, 3 — massifs granitiques, 4 — roches filoniennes dans les massifs granitiques, 5 — Paléozoïque sup. du massif de la Malá Fatra, 6 — verrucano de la nappe de la Križna,

7 — Mésozoïque pe la série subpiénine, 8 — Mésozoïque de la série piénine, 9 — klippes triasiques de position incertaine, 10 — Trias de la zone tatride, 11 — Jurassique-Néocomien de la zone tatride, 12 — Trias de la nappe de la Křižna, 13 — Jurassique-Néocomien de la nappe de la Křižna, 14 — Albien de la nappe de la Křižna, 15 — Trias de la nappe du Choč, 16 — Jurassique de la nappe du Choč, 17 — Jurassique à facies de Kostelec, 18 — Trias de la nappe du Strážov, 19 — Crétacé moyen de la couverture des klippes, 20 — Sénonien de la couverture des klippes, 21 — Paléogène, 22 — Burdigalien — Helvétien, 23 — Tortonien inf., 24 — Tortonien sup., 25 — brèches et tufs andésitiques, 26 — rhyolite, 27 — basaltes jeunes et andésites, 28 — formations de couverture. Del. F. Beleš.

Geologické profily Západných Karpát. Meradlo 1:50.000.
 Sostavili: D. Andrusov, V. Čechovič, M. Maheľ. Del. F. Belež.
 1. Kryštallické bridlice jaderných pohorí, 2. kryštallické bridlice križňanského príkrovu, 3. žulové masívy, 4. žilné vyvreliny v žulových masívoch, 5. mladšie paleozoikum masívu Malej Fatry, 6. verrukáno križňanského príkrovu, 7. subpieninské mezozoikum, 8. pieninské mezozoikum, 9. triasové bradlá neistého postavenia, 10. trias tatridného pásma, 11. jura-neokom tatridného pásma, 12. trias križňanského príkrovu, 13. jura-neokom križňanského príkrovu, 14. alb križňanského príkrovu, 15. trias chočského príkrovu, 16. jura-neokom chočského príkrovu, 17. jura kostoleckého vývinu, 18. trias strážovského príkrovu, 19. stredná krieda bradlového obalu, 20. senon bradlového obalu, 21. paleogén, 22. burdigal-helvét, 23. spodný torton, 24. vrchný torton, 25. andezitové brekie a tufy, 26. ryolit, 27. mladšie čadiče a andezity, 28. pokrývové útvary.

